

Aleksander Gustaw Puchata
Dyrektor Muzeum Mazowsza Zachodniego

**Plan działania Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie
na lata 2026-2029**



Żyrardów 2026

Handwritten signature in blue ink.

Spis treści

Misja	3
Wizja	3
Cele	3
1. Prawne podstawy funkcjonowania i gospodarka finansowa	4
2. Kwestie formalne	5
2.1. Sytuacja lokalowa	5
2.2. Struktura organizacyjna	5
2.2.1. Rada Muzeum	5
2.2.2. Plan naprawczy	6
3. Plany merytoryczne	7
3.1. Wystawiennictwo i działalność naukowo-wydawnicza	7
3.2. Popularyzacja i edukacja	8
3.3. Działalność kulturalna	8
3.4. Komunikacja	8

Misja

Misją Muzeum Mazowsza Zachodniego jest zapewnienie instytucjonalnego, profesjonalnego udostępniania zasobów, opieki nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym obszaru działania, zapewnienie możliwie najszerszego dostępu do kultury i edukacji kulturalnej na najwyższym możliwym do osiągnięcia poziomie oraz stworzenie miejsca przyjaznego wszelkim formom artystycznego wyrazu. Muzeum Mazowsza Zachodniego ściśle współpracuje z Organizatorem, instytucjami kultury, zwłaszcza działającymi na terenie powiatu żyrardowskiego, oraz z organizacjami pozarządowymi, które działają w sferze kultury i edukacji kulturalnej, udostępniając przestrzeń do twórczego rozwoju. Stwarzając przestrzeń do bezpiecznego dialogu, stanowi miejsce wymiany myśli o wielokulturowej i wieloaspektowej proweniencji.

Wizja

Muzeum Mazowsza Zachodniego jest prężnie działającą, sprawną organizacyjnie i artystycznie instytucją; zapewnia merytoryczną, profesjonalną opiekę nad spuścizną materialną i niematerialną, prezentuje ją, prowadzi działalność w zakresie edukacji i edukacji kulturalnej, wystawiennictwa, działalność wydawniczą, naukową i popularyzatorską. Muzeum Mazowsza Zachodniego stale dba o poszerzanie zasobów, jednocześnie dochowując starań o dobrostan już posiadanych muzealiów, podąża z duchem czasu, a na działalność merytoryczną pozyskuje dodatkowe środki. Muzeum jest przestrzenią otwartą, przyjazną, włączającą i nowoczesną.

Cele

Krótkoterminowe:

- wypracowanie i zrealizowanie planu naprawczego,
- inwentaryzacja zasobów,
- pozyskanie dodatkowych środków na działalność,
- integracja zespołu pracowników, inwestycje w zasoby kadrowe,
- ustalenie nowej identyfikacji wizualnej, unowocześnienie komunikacji,
- nawiązanie współpracy z inwestorem Portu Polska w związku z budową lotniska,
- rozpoczęcie nowych form działania,
- rozpoznanie potrzeb kulturalnych mieszkańców powiatu.

Długoterminowe:

- zbudowanie marki Muzeum,
- umocnienie integracji i pozytywnej motywacji pracowników,
- aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych,
- rozbudzenie potrzeb uczestniczenia w kulturze,
- wspieranie aktywności stowarzyszeń, grup inicjatywnych i innych organizacji działających w zakresie zadań Muzeum,
- zacieśnienie więzów lokalnej społeczności,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- zorganizowanie nowych punktów udostępniania zasobów,
- współpraca z Organizatorem w zakresie promocji i realizacji celów, strategii, itp.

1. Prawne podstawy funkcjonowania i gospodarka finansowa

Muzeum Mazowsza Zachodniego jest instytucją kultury powiatu żyrardowskiego wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury pod numerem 1¹. Placówka jest wpisana pod nr 64 do Państwowego Rejestru Muzeów² prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Organ założycielski nadał Statut Uchwałą nr X/61/07 Rady Powiatu Żyrardowskiego z dnia 31 sierpnia 2007 roku³, Statut uzgodniony jest przez Ministra KiDN. W roku 2026 planowane jest wnioskowanie do Organu prowadzącego o zmiany w Statucie dotyczące zmian nazwy jednostek oraz sposobu reprezentacji. Potrzeba wynika z założonego planu pracy oraz konieczności dostosowania Statutu do obowiązujących przepisów prawa.

W latach 2026-2029 Muzeum Mazowsza Zachodniego będzie aktywnie poszukiwało finansowania zewnętrznego, zarówno na działania wykraczające poza działalność muzealną, jak i zintensyfikowanie działalności podstawowej. Źródłem przychodu będzie zwiększenie liczby odwiedzających Muzeum, co zostanie osiągnięte przez repozycjonowanie marki Muzeum w świadomości mieszkańców oraz tworzenie wizerunku i marki instytucji w środowisku warszawskim i łódzkim. Muzeum prowadzić będzie również bardziej intensywną działalność gospodarczą poprzez wynajem powierzchni oraz komercyjną działalność popularyzatorską. Muzeum będzie ubiegać się o środki z państwowych funduszy celowych, funduszy spółek Skarbu Państwa (Grupa Orlen, Grupa PGE, PKO BP) oraz istniejących przy nich fundacji (np. Lotto, PZU, PGE, itd.).



¹ Wypis z Księgi rejestrowej Instytucji Kultury prowadzonej przez Starostę Powiatu Żyrardowskiego z dnia 26 września 2023 roku (<https://mmz.ssdip.bip.gov.pl/rejestr-instytucji-kultury/rik.html> dostęp: 17.12.2025).

² Państwowy Rejestr Muzeów (<https://www.gov.pl/web/kultura/panstwowy-rejestr-muzeow>, dostęp: 17.12.2025).

³ Statut Muzeum Mazowsza Zachodniego (<https://mmz.ssdip.bip.gov.pl/statut/statut-muzeum.html>, dostęp: 17.12.2025).

2. Kwestie formalne

2.1. Sytuacja lokalowa

Muzeum Mazowsza Zachodniego mieści się w zabytkowej willi Karola Dittricha usytuowanej w otaczającym ją parku miejskim, urządzonym w stylu angielskim. Siedziba Muzeum pełni jednocześnie funkcje magazynowe, wystawiennicze i biurowe. Przez zamontowanie metalowych rolet budynek spełnia wymogi opisane w Rozporządzeniu⁴, co jednak ujmuje jej watorów estetycznych. Przy okazji zaplanowanych remontów Muzeum będzie dążyć do takiej zmiany parametrów technicznych budynku, która umożliwi demontaż rolet.

W zasobach Muzeum znajduje się również Oddział – Gabinet Pawła Hulki-Laskowskiego, mieszczący się przy ul. Narutowicza. Gabinet posłuży do otwarcia nowej przestrzeni wystawienniczej i społecznej pod roboczą nazwą MOST im. Hulki-Laskowskiego (Muzealny Ośrodek Spotkań i Tradycji). Otwarcie planowane jest na rok 2028.

Niezależnie od już posiadanych zasobów lokalowych Muzeum będzie poszukiwać nowych przestrzeni ekspozycyjnych, w miejscach nieoczywistych, np. dworzec PKP w Żyrardowie, budynek Starostwa Powiatowego itp.

Myśląc o rozwijaniu działalności o działalność z zakresu edukacji kulturalnej należy rozważać możliwości lokalowe do organizacji wydarzeń artystycznych. Muzeum Mazowsza Zachodniego będzie bowiem organizatorem koncertów, przedstawień teatralnych, recitali i innych wydarzeń z zakresu edukacji kulturalnej.

2.2. Struktura organizacyjna

Obecnie funkcjonujące działy: etnograficzny, ikonografii, historii, sztuki, oświatowy, administracyjny oraz finansowy oddają prowadzoną działalność merytoryczną. Ze względu na konieczność przyjęcia materiału z wykopalisk archeologicznych konieczne jest utworzenie działu archeologii, zaś dział oświatowy zmieni nazwę na dział edukacji, która lepiej oddaje charakter działalności tej jednostki organizacyjnej.

Do roku 2029 w Muzeum Mazowsza Zachodniego powstanie pracownia konserwatorska obejmująca opieką muzealia znajdujące się w zbiorze jednostki oraz świadcząca usługi komercyjne. W momencie utworzenia pracowni – konieczna będzie zmiana pionowej struktury organizacyjnej i utworzenie działu konserwacji.

2.2.1. Rada Muzeum

Zgodnie z § 12 Statutu przy Muzeum Mazowsza Zachodniego działa Rada Muzeum, której członków powołuje i odwołuje Zarząd Powiatu Żyrardowskiego, zaś § 13 odsyła do art. 11 cytowanej już Ustawy o muzeach, który precyzuje sposób jej działania. Wystąpienie do Zarządu Powiatu z wnioskiem o powołanie Rady nastąpi niezwłocznie. Do końca maja 2026 roku odbędzie się pierwsze posiedzenie nowo powołanej Rady.

⁴ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą z dnia 2 września 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1240).

2.2.2. Plan naprawczy

Po przeanalizowaniu sprawozdania z dnia 30.07.2025 roku z audytu przeprowadzonego w Muzeum przeanalizowanie wskazanych przez kontrolera uchybień i zapoznanie się z całością dokumentacji opracowany zostanie plan naprawczy, który realizowany będzie w uzgodnieniu z Organem prowadzącym. Trwający spis z natury, który zakończy się do 31 marca 2026 roku pozwoli na określenie szczegółowych ram czasowych planu. Uzgodnienie planu nastąpi do końca maja 2026 roku i jest powiązane z powołaniem Rady Muzeum.



3. Plany merytoryczne

3.1. Wystawiennictwo i działalność naukowo-wydawnicza

Działalność merytoryczna Muzeum Mazowsza Zachodniego skupiać się będzie wokół dwu filarów – wystawienniczego i edukacyjnego, które rozumiem możliwie szeroko i komplementarnie.



Wzrost liczby publikacji w 2025 roku

Działalność wystawienniczą Muzeum realizować będzie poprzez organizację przynajmniej czterech wystaw w roku – chciałbym, żeby każdy z działów Muzeum mógł zaprezentować się publiczności. Uzupelnieniem kalendarza wystawienniczego będą wystawy ekstraordynaryjne – będące wynikiem współpracy między muzeami, pokazem artefaktu po konserwacji, itp. Każdej wystawie towarzyszyć będzie katalog zawierający tematyczny esej, dokumentację fotograficzną i pozostałe, niezbędne elementy. Sytuacja finansowa Muzeum nie pozwala na wydawanie katalogów w standardzie drukarskim określonym przez Muzeum Narodowe (pełny format, gruby papier fotograficzny, najwyższy standard wykończenia), rozwiązanie widzę jednak w zaczerpnięciu pomysłu z sal koncertowych, gdzie programy drukuje się w formie zeszytowej – pozwoli to na obniżenie kosztów druku przy jednoczesnej możliwości utrzymania najwyższej jakości.

Utrzymana zostanie dotychczasowa działalność wydawnicza w zakresie wydawnictw zwartych i czasowych. Jednocześnie wydawnictwa Muzeum publikowane będą jako e-booki, co ułatwi korzystanie z oferty przez osoby ze specyficznymi trudnościami, będzie bardziej ekologiczne i pozytywnie wpłynie na walkę z wykluczeniem ze względów ekonomicznych.

Muzeum dysponuje znakomitym zbiorem prac Józefa Rapackiego i ta galeria pozostanie wystawą stałą. Jednocześnie w polu zainteresowania, poza dziełami Rapackiego, są także prace Chelmońskiego, Teodora Nakielskiego (ze względu na końcówkę życia w Żyrardowie) i Włodzimierza Pawłaka. Polityka zakupowa Muzeum Mazowsza Zachodniego będzie również skupiona wokół prac plastycznych młodych mieszkańców powiatu żyrardowskiego, którzy zdobywają renomę na krajowej i międzynarodowej arenie – tu przykładem może być Anita Kucharczyk, rodowita Mszczonowianka, która z sukcesami rozwija karierę w USA.



Wzrost liczby publikacji w 2025 roku

Na rok 2026 planowana jest wystawa z okazji Roku Andrzeja Wajdy oraz wystawa prac Stanisława Ignacego Witkiewicza. Rok 2027 otworzy wystawa etnograficzna prezentująca niezwykle ciekawe zbiory Muzeum dotychczas zamknięte w magazynie, następnie wystawa prac fotograficznych uczniów powiatowych techników fotograficznych, planowana jest również

ekspozycja prac współczesnych malarzy, a w IV kwartale roku – etnograficzny opis zwyczajów świątecznych XIX i początku XX wieku. Rok 2028 przebiegnie pod hasłem wystaw historycznych omawiających gminy powiatu oraz wystawy etnograficznej pokazującej związki romantyczne na tle początku XX wieku. Szczegółową tematykę wystaw pozostawiam ich kuratorom, wyznaczając jednocześnie linię programową koncentrującą się po pierwsze wokół postaci ważnych dla regionu, po drugie obrzędów, zwyczajów i tradycji Mazowsza Zachodniego, po trzecie skupiającej się na historii regionu, w końcu na prezentacji sztuki – możliwie najszerzej pojętej – z przewagą sztuki XIX wieku i późniejszej. Organizacja wystaw będzie również formą promocji młodych artystów pochodzących z regionu i przypomnieniem tych, którzy już zyskali renomę.

3.2. Popularyzacja i edukacja

Muzeum Mazowsza Zachodniego możliwie jak najszybciej pojawi się w szerokiej przestrzeni internetowej, a wydarzenia muzealne będą „obracać” w treści – podcasty, artykuły, galerie, rolki w mediach społecznościowych. Będzie to element działalności popularyzatorskiej, promocyjnej i dydaktycznej.

Muzeum Mazowsza Zachodniego jest również „muzeum pierwszego kontaktu”, instytucji, która ma pozyskać i przygotować dzieci i młodzież do aktywnego uczestniczenia w kulturze, rozbudzić potrzeby, zainteresowania, ukształtować gust, ale także – a może przede wszystkim – pokazać, że muzeum nie jest instytucją skostniałą. Do roku 2027 powstanie nowy katalog zajęć muzealnych skierowany do uczniów placówek oświatowych z terenu powiatu i dostosowany do współczesnych oczekiwań i percepcji młodych gości muzeum. Do roku 2028 opracowana zostanie mapa kulturalnych ścieżek po obszarze działania muzeum integrująca wszystkie gminy powiatu i pokazująca najciekawsze miejsca historii i kultury regionu.

3.3. Działalność kulturalna

W końcu trzeci nurt działalności Muzeum – działalność kulturalna. Warunki lokalowe nie pozwalają na częste organizowanie dużych form scenicznych, ale są wręcz idealne do otworzenia w willi Dittricha Kina kanapowego – kina, którego widownia mieści się na kilku kanapach, które gra kilka razy w miesiącu, odtwarza filmy ambitne, studyjne, dawne, takie, które warto obejrzeć i warto pokazać, a jednocześnie nie są to hollywoodzkie produkcje, i nie zapelnia całej sali. Otwarcie kina kanapowego planowane jest na drugą połowę 2026 roku i będzie kontynuowane w latach kolejnych, zamiennie z kinem plenerowym. Pierwszym cyklem filmów pokazywanym w Kinie kanapowym będą filmy kręcone w Żyrardowie. Ten rodzaj kina ma również inną zaletę – jest mobilne i może odbywać się gdziekolwiek, otwierając możliwość docierania z bardziej ambitnymi propozycjami także do mniejszych miejscowości. Muzeum będzie prowadziło działalność kulturalną także poprzez organizację koncertów, spektakli teatralnych, festiwali, pokazów plenerowych, zajęć pozalekcyjnych, itd.

Do roku 2027 wprowadzony zostanie system gryfikacji uczestnictwa w kulturze. We wstępnym zamyśle punkty zebrane za uczestnictwo w imprezach organizowanych przez Muzeum będzie można wymienić na drobne upominki lub zniżkę na bilet na wydarzenie artystyczne.

3.4. Komunikacja

W roku 2026, najpilniej jak to możliwe zmieniona zostanie komunikacja wizerunkowa Muzeum Mazowsza Zachodniego. Obecnie funkcjonująca nie spełnia współczesnych standardów

projektowania graficznego. To niezwykle istotne, by wizerunek marki był spójny, jednolity, czytelny i odpowiadał współczesnemu poczuciu estetyki.

Strategia komunikacyjna marki Muzeum Mazowsza Zachodniego będzie opierała się na dwóch elementach – promowaniu działań oraz pozycjonowaniu marki w świadomości mieszkańców. Tak długo, jak będziemy ograniczeni sytuacją budżetową, będziemy intensyfikować działania promocyjne i marketingowe w internecie. Grupa docelowa komunikatów, niezależnie od ich charakteru, będzie dwójaka – po pierwsze, będą to mieszkańcy Mazowsza Zachodniego, po drugie zaś – mieszkańcy Warszawy. Czas podróży do Żyrardowa i możliwość zaplanowania jednodniowego czy parogodzinnego wypadu za miasto jest dla Warszawiaków znacznym atutem. W publikacji materiałów wizerunkowych na ekranach na stacji metra Świętokrzyska (dotarcie liczone w dziesiątkach tysięcy dziennie), w reklamach profilowanych, czy w branżowych mediach upatruję możliwości pozyskania nowej publiczności.

Dyrektor Muzeum
A.G. Puchala
Aleksander Gustaw Puchala



